

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในการแพทย์แผนไทย
 ผู้วิจัย : พระครูอรุณวรวัตร (ทอง รินสูงเนิน)
 ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระครูอมรธรรมานุสิฐ, ดร., พธ.บ. (พระพุทธศาสนา),
 ศน.ม. (พุทธศาสนศึกษา), Ph.D. (Buddhist Studies).
 : ผศ.ดร.จักรพรรณ วงศ์พรพวิณ, พธ.บ. (ปรัชญา),
 M.A. (Philosophy), Ph.D. (Philosophy).

วันสำเร็จการศึกษา : ๑๖ / มีนาคม/ ๒๕๕๙

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (๑) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและจรรยาบรรณของการแพทย์แผนไทย (๒) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในแพทย์แผนไทย (๓) เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในการแพทย์แผนไทย การวิจัยครั้งนี้เป็น การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) จากพระไตรปิฎก คัมภีร์ทาง การแพทย์แผนไทย ตำรายาแผนโบราณทางการแพทย์แผนไทย พระราชบัญญัติการประกอบโรค ศิลปะของแพทย์แผนไทย เอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติการแพทย์แผนไทย จรรยาแพทย์ และ จริยธรรมของแพทย์และพยาบาล จากเอกสารต่าง ๆ

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ประวัติความเป็นมาและจรรยาบรรณของการแพทย์แผนไทย การแพทย์แผนไทย หรือ การแพทย์แผนโบราณ เป็นการดูแลสุขภาพทั้งสภาวะปกติ และสภาวะที่ผิดปกติ (เป็นโรค) โดยใช้ทฤษฎีความสมดุลของธาตุต่าง ๆ ในร่างกายและกายวิภาคศาสตร์ (anatomy) หลักวิชาการ วิทยาศาสตร์การแพทย์เข้ามาอธิบาย ตามหลักวิชาการหลักเวชปฏิบัติ จึงเป็นวิธีการดูแลสุขภาพและ การบำบัดรักษาความเจ็บป่วยของคนไทยที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมอันดีของไทย มีการใช้สมุนไพร การอบ การประคบ และการนวดไทย ที่มีเอกลักษณ์เป็นแบบแผนไทย

๒. หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในการแพทย์แผนไทย เป็นหลักคำสอนที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบ และทรงสอนให้ผู้อื่นรู้ตามเพื่อให้เวไนยสัตว์ได้หลุดพ้นจากอาสวะกิเลส หลักพุทธธรรมเป็นหลักเกณฑ์ของทางจริยศาสตร์ที่พระพุทธองค์ได้ทรงวางไว้เพื่อเป็นมาตรฐาน ซึ่งหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในการแพทย์แผนไทย คือ หลักอริยสัจ หลักไตรลักษณ์ และหลักพรหมวิหาร เพื่อให้มนุษย์ได้ดำเนินชีวิตที่ดีงามตามอุดมคติเท่าที่มนุษย์จะเข้ากันได้ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อมมีสติปัญญา มีความสุขอันสมบูรณ์ที่สุด เป็นความดีอันสูงสุดของมนุษย์ ในทางพระพุทธศาสนาได้ทำให้คนไทยมีคติประจำใจในการพึ่งตนเอง ในการแก้ความผิดหวังบ้าง ในการแก้ทุกข์กายใจอย่างหนัก เมื่อหมดวิธีแก้อย่างอื่นบ้าง ด้วยให้ยอมรับความจริงของชีวิตและรู้จักคิด เช่น คิดว่าเราต้องพึ่งตนเอง

๓. เมื่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในการแพทย์แผนไทย พบว่า พระพุทธศาสนาทำให้คนไทยมีหลักสำหรับอยู่ร่วมกัน เช่น แสดงหน้าที่ของคนในสังคม ความสามัคคี และประเพณี เช่น ประเพณีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือกัน ความมีน้ำใจต่อกัน และมีความเกรงใจกัน การสั่งสอนธรรมของพระพุทธเจ้า ทรงมุ่งผลในทางปฏิบัติ ให้ทุกคนจัดการกับชีวิตที่เป็นอยู่จริงๆ ในโลกนี้เริ่มแต่บัดนี้ เช่น ทรงสอนมนุษย์ให้รู้จักตนเอง รู้จักร่างกายและจิตของตน จะได้บำรุงรักษาร่างกายและจิตใจให้ดำรงอยู่อย่างปกติสุข

Thesis Title : A Study of Buddhadhamma Principles in Thai Traditional Medicine

Proposed by : Phrakru Arunworawat (Thong Rinsungnoen)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Committee

: Dr. Phrakru Amorn Dhammanusit, B.A. (Buddhist Studies),
M.A. (Buddhist Studies), Ph.D. (Buddhist Studies).

: Asst. Prof. Dr. Chakkrapan Wongpornphawan,
B.A. (Philosophy), M.A. (Philosophy), Ph.D. (Philosophy).

Date of Graduation: 16 / March / 2016

ABSTRACT

The objectives of this research were (1) to study the history and ethics of Thai traditional medicine, (2) to study the Buddhadhamma principles (the Buddhist principles) in Thai traditional medicine, and (3) to analyze the Buddhadhamma principles in Thai traditional medicine. This documentary research was the analytic study of qualitative data in Tripitaka (the Buddhist Scriptures), books on Thai traditional medicine, the pharmacopoeia of Thai traditional medicine, the Practitioner of Thai Traditional Medicine Act, and documents related to the history of Thai traditional medicine, the medical ethics and the doctor's and nurse's codes of ethics.

The research findings were as follows

1. For the history and ethics of Thai traditional medicine, it was found that Thai traditional medicine or the traditional medicine referred to treatment or health care in both normal and abnormal (ill) conditions, described by the medical practitioner theory according to the balance theory of elements in the human body, anatomy and physiology, and the theory of medical sciences. It was the treatment and health care of Thai people in accordance with Thai culture through herbal treatment, herbal sauna, massage with a bag of heated medicinal herbs, and Thai traditional massage, considered as an identity of Thai tradition.

2. The Buddhadhamma principles in Thai traditional medicine was the doctrine discovered and declared by the Buddha in order to teach tractable beings to release from mental intoxications or defilements. The Buddhadhamma principles were the ethical criteria the Buddha appointed as the religious standards. Also, the Buddhadhamma principles in Thai traditional medicine were the Four Noble Truths, the Three Characteristics, and the Four Holy Abidings (Four Sublime States of Mind) with the purposes to have people lead their life ideologically and to make them perfect with intelligence and definitive happiness, the human supreme perfection. Buddhism granted Thai people a motto of dependence upon oneself in order to deal with disappointment or suffering. When they were unable to clear up those problems, they had to accept the truth of human life and acknowledge that one had to depend upon oneself.

3. The analysis of the Buddhadhamma principles in Thai traditional medicine was found that Buddhism had four bases of sympathy or the principle for coexistence in society for Thai people. That principle referred to the performance of duties in society, harmony, custom, munificence, kindness, and considerateness. The teaching of the Buddha was targeted practical consequences for all people to deal with their own living life in this world at present. For example, the Buddha taught human beings to know themselves and understand their own bodies and minds in order to nurture their bodies and minds happily.